

SAIRAALALIITTO

XVI VALTAKUNNALLISET ATK-PÄIVÄT
29. - 30.5.1990, Lappenranta, hotelli Lappee

VÄLTTÄMÄTTÖMÄT ATK-TEHTÄVÄT JA NIIDEN
HOITAMINEN SAIRAANHOITOPIIRISSÄ

Atk-päällikkö
Pentti Sopenen
Kuopion yliopistollinen
keskussairaala

Atk-tehtävät sairaanhoitopiirissä

Sairaanhoitopiirijärjestelmän tavoitteita

Mm.:

- palvelujärjestelmän optimointi
- päällekkäisyyksien vähentäminen
- tiedon ja taidon kulun parantaminen
- mittakaavaefektien hyödyntäminen

Toisaalta näkyvä yleinen käsityskanta on:

"suuri, keskitetty, hallittu = tehoton, jäykkä, epäinhimillinen"
"pieni = kaunis, lämmin, vikkelä"

SHP:n toteuttamistavat

Äärilaidat:

- "iso keskussairaala", vahva keskushallinto
- löyhä rakenne, itsenäiset johtokunnat

Johtamisnäkemysten lisäksi paikallispoliittiset vaikutukset tuovat hyvinkin yksityiskohtiin meneviä lähtökohtia sairaanhoitopiirin toimintojen järjestelyille.

Välttämättömät atk-tehtävät

Välttämättömien atk-tehtävien määrä on jossain määrin suhteellinen käsite. Joka tapauksessa sairaanhoitopiirin kuntainliiton on pystyttävä suorittamaan mm. seuraavat tehtävät, jotka käytännössä edellyttävät atk-tekniikan hyväksikäyttöä:

- talousarvion valmistelu ja tilinpäätöksen teko
- kuntainliittosuunnitelma ja kunnalliskertomus
- nettotappiolaskutus ja valtionosuustilitykset
- palkkojen laskenta ja maksatus

Löyhä rakenteisessa piirissä myös em. toiminnot voivat olla hyvinkin hajautettuja (ja eri tavoin toteutettuja), keskushallinnon operoidessa hyvinkin pitkälle summatuilla ja harvoilla tiedoilla.

Tarkoituksenmukaiset atk-tehtävien järjestelytavat

Organisointitavasta riippumatta sairaanhoitopiiri on yksi yhteisö, joten eri toimintojen järjestämistapoja suunniteltaessa ja arvioitaessa on

optimia haettava tältä pohjalta. Erityisesti tietojenkäsittelyn on tuettava valittua johtamisjärjestelmää ja sen realistisia kehittymisnäkymiä.

Suuruuden ekonomia toimii tietojenkäsittelypalvelujen tuottamisessa kohtuullisen hyvin varsinkin käyttöpalvelujen, laajojen järjestelmien kehittämisen ja ylläpidon sekä henkilötöiden ammattitaitoisuuden osalta, erityisesti silloin, kun luotettavuus- ja jatkuvuusvaatimukset ovat merkittäviä. Perinteisillä palvelujen ohjautumismenetelmillä keskittämisetujen vastapainona ovat kysynnän ja tarjonnan kohtaantumisongelmat.

Periaatetasolla merkittävintä on se, että sairaanhoitopiirissä käytännössä saadaan alkuun kehitys, jolla:

- shp-hallinnon "lakisääteisten" tietojenkäsittelytehtävien lähtötiedot saadaan yhteismitallisina aikaan
- toimistoautomaation ja kommunikoinnin perustason välineet saadaan kattavasti käyttöön
- koko kuntainliiton tietojenkäsittelyarkkitehtuuri yhteismitallistetaan siten, että voidaan hyödyntää sitä pääomaa ja osamista, jota kuntainliitolla on:
 - sovellusten hyväksikäytön osaamisessa
 - tietotekniikan osaamisessa
 - hankintatoimen ja teettämisen osaamisessa ja kauppasuhteissa
 - valmiissa sovelluksissa

Käytännön järjestelyt ovat riippuvaisia shp-organisaation toteuttamistavasta ja historiallisista "rasitteista". Reaalitilanteessa piirin eri yksiköiden investoinnit on muutostilanteessa huomioitava. Koko ammattitietojenkäsittelyhenkilöstö on ylikuormitettu keskussairaalan tehtävillä. Yksinkertaisimpia tapauksia lukuunottamatta pelkkä hankekonsultointikin vaatii siinä määrin resursseja, että niiden irrottaminen keskussairaalan tehtävistä on usein vaikeaa.

Sairaanhoitopiirin ja sen yksiköiden tietojenkäsittelypalvelujen käytännön järjestäminen merkitsee joka tapauksessa käytettävissä olevien henkilöresurssien käytön uusjakoa piirin yksiköiden kesken. Tämä voi tapahtua joko vahvan keskushallinnon tietojenkäsittely-yksikön tai "maksukykyisen kysynnän" ohjaaman palveluyksikön avulla.

Varsinainen ammatti-atk-henkilöstö on syytä joka tapauksessa sijoittaa keskitetysti, sen sijaan tarvitaan piirin eri yksiköissä yhdyshenkilöitä/-koordinaattoreita varahenkilöineen. Jos piirin eri yksiköissä on operoitavia laitteistoja, on tämä tietysti huomioitava henkilöjärjestelyissä.